

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	613	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Ε΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Βιοπολιτική της Κοινωνικής Αναπαραγωγής		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις-συζήτηση-ανατροφοδότηση	3	6	
Μελέτη και ανάλυση των βιβλιογραφικών δεδομένων			
Μελέτη για γραπτές εξετάσεις εξαμήνου			
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Υποχρεωτικό μάθημα ειδικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://www.soc.aegean.gr/ext-files/pm/pps/2017-613-gr.pdf		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- *Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο*

σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

- Στην εισαγωγή των φοιτητών/φοιτητριών στην ιστορία και στη θεωρία των συστημάτων διαχείρισης του κοινωνικού σώματος και κοινωνικής αναπαραγωγής.
- Στην εξοικείωση με την αναλυτική σκέψη ώστε να μπορούν να θεωρητικοποιήσουν τα υπό παρατήρηση φαινόμενα, εν προκειμένω τους βιωμένους κόσμους κοινωνικής αναπαραγωγής.
- Στην απόκτηση μιας αίσθησης της ιστορίας, με την έννοια «της ιστορίας που έγινε πράγμα» και της «ιστορίας που έγινε σώμα».
- Στη απόκτηση μιας κριτικής σκέψης για τη μορφή των ιδρυματικών και εξωιδρυματικών δομών «εγκάθειρξης» από το πτωχοκομείο (workhouse) μέχρι σήμερα, το lockdown του covid-19.
- Στην εξοικείωση με τα αναλυτικά εργαλεία της γενεαλογικής μεθόδου του M. Foucault (κοινωνική πειθάρχηση, βιοπολιτική κ.λπ.).
- Στην εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με τα αντίστοιχα μεθοδολογικά εργαλεία ώστε να δύνανται να αναλύσουν τις κοινωνικές σχέσεις και τις δομές κοινωνικής αναπαραγωγής.
- Στην απόκτηση της αναλυτικής ικανότητας ώστε να αντιλαμβάνονται την ιστορικότητα των θεσμικών συμπλεγμάτων και των «τόπων» όπου ανατρέφεται, εκπαιδεύεται και κοινωνικοποιείται η εργατική δύναμη (οικογένεια, σχολείο, κοινωνική ασφάλιση, σεξουαλικές πρακτικές κ.λπ.).

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα,:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

- Κριτική και αναλυτική σκέψη

- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σε μεγάλο βαθμό η εμπέδωση δομών μισθωτής εργασίας διαμόρφωσε τους όρους για την διαχείριση και την αναπαραγωγή του κοινωνικού σώματος. Εδώ, στο βάθema του καπιταλισμού δοκιμάστηκαν και αναπτύχθηκαν οι τεχνολογίες κοινωνικής αναπαραγωγής από την ανατομοπολιτική διαχείριση του ανθρωπίνου σώματος, την εποχή της «μεγάλης εγκάθειρξης» (17^{ος} αι.) (M. Foucault), της «περίφραξης» των Κοινών και του γυναικείου σώματος (S. Federici) μέχρι σήμερα την εποχή της βιοπολιτικής διαχείρισης των «περιττών πληθυσμών» (πρόσφυγες, απόβλητοι, άνεργοι κ.λπ.) (Z. Baumann) και των νέων τεχνολογικών αναπαραγωγής και ελέγχου κυρίως του γυναικείου σώματος (παρένθετη μητρότητα κ.λπ.). Εδώ σε μια διεργασία εξατομίκευσης αντανάκλαση του κερματισμού της κοινωνικής εργασίας, σμιλεύτηκαν τα άτομα και οι υποκειμενικότητες. Εδώ το άτομο συγκροτείται, αποκτώντας τα πολιτισμικά αντανάκλαστικά (επιθυμίες, ηδονές, δεσμεύσεις, αναστολές κ.λπ.) που είναι συμβατά με την καπιταλιστική τάξη πραγμάτων. Και εδώ διαμορφώθηκε ο κοινωνικός ψυχισμός με όλες τις ασυγχρονίες του στη «διαδικασία πολιτισμού» (Weber, Freud, Elias κ.ά.) αποκτώντας ταυτότητα («ψυχή», ιδιωτική ενδοχώρα κ.ο.κ.) επικαλύπτοντας σε μεγάλο βαθμό τη κοινωνική δράση (R. Sennet). Επομένως η συμπερίληψη αυτού του κοινωνικο-ιστορικού πλαισίου και μόνο μπορεί να αναδείξει την ιστορικότητα αυτού του εγχειρήματος, τις μορφές και τις πρακτικές που κάθε φορά προσλαμβάνει. Όταν όμως η καπιταλιστική συσσώρευση έθεσε το ζήτημα ελέγχου και αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης (εργάτες για τα εργοστάσια, στρατιώτες για τους εθνικούς στρατούς κ.λπ.) οι πρακτικές πειθάρχησης του ανθρωπίνου σώματος θα συζευχτούν με τις τεχνολογίες ελέγχου του πληθυσμού (βιοπολιτική), επεκτείνοντας τον έλεγχο στους χώρους αναπαραγωγής του κοινωνικού σώματος (πολιτικοποίηση του σεξ και της ζωής), ενσωματώνοντας τους βιωμένους κόσμους των εργατικών και λαϊκών στρωμάτων (οικογένεια, γειτονιά κ.λπ.).

Αν τα πτωχοκομεία την περίοδο πριν και μετά τη βιομηχανική επανάσταση στην Αγγλία αλλά και στην ηπειρωτική Ευρώπη, επιχειρούν να ελέγξουν τις «επικίνδυνες τάξεις» (*Πωπερισμός*) και να την εντάξουν λειτουργικά στις δομές της μισθωτής εργασίας, στην *Εποχή του Κεφαλαίου* (E. Hobsbawm) το σύστημα κοινωνικής αναπαραγωγής έχει ως αντικείμενο μεγάλα πληθυσμιακά και πρωτίστως τη βιομηχανική εργατική τάξη (βλ. welfare state). Ωστόσο η κρίση υπερσυσσώρευσης σε συνάρτηση με τα μορφολογικά της χαρακτηριστικά (μείωση της βιομηχανικής εργατικής τάξης, διεύρυνση της «νέας μικροαστικής τάξης», αύξηση της γυναικείας απασχόλησης, μετασχηματισμός της οικογένειας κ.λπ.) προκαλεί επίσης τη κρίση του φορντικού-κεϋνσιανού μοντέλου αναπαραγωγής, απονομιμοποιώντας το κράτος ως υποκείμενο κοινωνικής πολιτικής. Στις παρυφές αυτής της κρίσης που μπορεί να εννοηθεί ως αποθεσμοποίηση (ιδιωτικοποίηση) του κοινωνικού δεσμού και εμπορευματοποίησης των δημόσιων αγαθών (κατάργηση συστημάτων «συλλογικής κατανάλωσης») εμφανίζονται νέες μορφές «περιφράξεων» και «εγκλεισμών» («κέντρα υποδοχής» προσφύγων, lockdowns, τεχνολογίες αναπαραγωγής, παρένθετη μητρότητα κ.λπ.) που αποκτούν νέο περιεχόμενο στην περίοδο της πανδημίας (lockdowns, τηλεργασία, τηλεκπαίδευση κ.λπ.).

Δομή και θεματικές των διαλέξεων

1. Κοινωνική αναπαραγωγή και κοινωνική πειθάρχηση

2. Η απαλλοτρίωση (περίφραξη) των Κοινών
3. Η περίφραξη του γυναικείου σώματος
4. Από τα workhouses στα Lockdowns του Covid-19
5. Ο κοινωνικός έλεγχος του κοινωνικού χώρου: η «κατοικιδιοποίηση» του προλεταριάτου
6. «Η τυραννία της οικειότητας»: η ιδιωτικοποίηση του δημόσιου χώρου και η «κλινικοποίηση» της κοινωνικής δράσης
7. Η πολιτικοποίηση του σεξ και της υγείας
8. Η οικογένεια ως πεδίο κοινωνικής αναπαραγωγής: «Λιμάνι σ' έναν άκαρδο κόσμο»
9. Σεξουαλικές πρακτικές και κοινωνική αναπαραγωγή: η κατίσχυση της ετεροφυλόφιλης οικογένειας.
10. Public Health και κινήματα υγιεινής («sanitary movements»)
11. Κοινωνιολογία του εγκλεισμού και των «ολοπαγών ιδρυμάτων» (φυλακές, ψυχιατρεία, ιδρύματα)
12. Η εκπαίδευση ως πεδίο ιδεολογικής αναπαραγωγής
13. Οι τεχνολογίες αναπαραγωγής (παρένθετη μητρότητα κ.λπ.)
14. Κοινωνιολογία του εθελοντισμού και των ΜΚΟ
15. Η «κριτική» στα συστήματα κοινωνικής αναπαραγωγής : Φιλελευθερισμός και βιοπολιτική (M. Foucault)
16. Κοινωνικό περιθώριο και «καθεστώτα αποκλεισμού» (Underclass, Νεόπτωχοι, «Απόβλητοι» κ.ά.)

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Φυσική παρουσία διδάσκοντα	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Power Pointe και διαδικτύου στην αίθουσα. Ηλεκτρονικά εργαλεία πρόσβαση και οργάνωσης βιβλιογραφίας.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Προετοιμασία μαθήματος	50 ώρες
	Παρουσίαση βιβλίων-άρθρων	50 ώρες
	Μελέτη-ανατροφοδότηση για γραπτές εξετάσεις	50 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	150 ώρες

<p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ενεργητική παρουσίαση συμμετοχή στο μάθημα (20% της τελικής βαθμολογίας) • Έκθεση βιβλιογραφικών δεδομένων (30% της τελικής βαθμολογίας). Η έκθεση περιλαμβάνει 3.000 λέξεις (A4 , γραμματοσειρά Calibri 11, διάστιχο 1, 15). • Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου (50% της τελικής βαθμολογίας).

(4) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:</p> <p>A) Συγγράμματα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θ. Αλεξίου (2026), <i>Από τη Βιοπολιτική στην Πολιτική Οικονομία της Κοινωνικής Αναπαραγωγής</i>, Αθήνα: Παπαζήσης. • Θ. Αλεξίου (2016), <i>Κοινωνικές τάξεις, κοινωνικές ανισότητες και συνθήκες ζωής</i>, Αθήνα: Παπαζήσης (2^η έκδοση). <p>B) Ενδεικτική βιβλιογραφία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Federici, S. (2014), <i>Ο Καλιμπάν και οι μάγισσες. Γυναίκες, σώμα και πρωταρχική συσσώρευση</i>, Αθήνα: Λέσχη των Ξένων. • Πολάνυι, Κ. (2001), <i>Ο Μεγάλος Μετασχηματισμός, Οι πολιτικές και κοινωνικές απαρχές του καιρού μας</i>, Θεσσαλονίκη: Νησίδες. • Walley, J. Ch. (2013), <i>Exit Sero. Family and Class in Postindustrial Chicago</i>, London: University Chicago Press.
--

- Laqueur, Th. (2013), *Κατασκευάζοντας το φύλο. Σώμα και κοινωνικό φύλο από τους Αρχαίους Έλληνες έως τον Φρόιντ*, Αθήνα:Πολύτροπο.
- Τσουκαλά, Ου. (2013) «Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της συγγένειας στα νομικά πλάσματα. Η περίπτωση της παρένθετης μητρότητας», στο Καντσά, Β. (επιμ.), *Η μητρότητα στο προσκήνιο. Σύγχρονες έρευνες στην ελληνική εθνογραφία*, Αθήνα:Αλεξάνδρεια.
- Herzog, D. (2022), *Η σεξουαλικότητα στην Ευρώπη τον 20ό αιώνα*, Αθήνα:Gutenberg.
- Αλεξίου, Θ (2016, 2017), «Οικογένεια, σεξουαλικές πρακτικές και κοινωνικό υποκείμενο στη σκιά του συμφώνου συμβίωσης, *Πανοπτικόν* 21, 22.
- Αλεξίου, Θ. (2014), «Κοινωνική πολιτική και βιοπολιτική. Από την ταξική αντιπαράθεση στη μικρο-φυσική της εξουσίας», <http://eekp.gr/wp-content/uploads/2016/04/PERIODIKO-T5.pdf>.
- Αλεξίου, Θ. (2021), «Η γενεαλογία του εγκλεισμού: από το πτωχοκομείο στο lockdown κατά του covid-19», *Πανοπτικόν* 27.
- Αλεξίου, Θ. (2021), «Εργαλειακή ορθολογικότητα, τεχνολογικός ντετερμινισμός και διακινδυνεύσεις στο συγκείμενο της πανδημίας Covid-19), *Τετράδια Μαρξισμού* 14.
- Τερζάκης, Φ., «Γυναίκες, σώμα. Καπιταλισμός» <https://redlineagrinio.gr/publications/11694-gynaikes-soma-kapitalismos>.
- Piven, F, Cloward, F. (1971), *Regulating the Poor: The Functions of Public Welfare*, New York: Pantheon Books.
- Παπανικολάου, Δ. (2015), *Κάτι τρέχει με την Οικογένεια. Έθνος, πόθος και συγγένεια την εποχή της κρίσης*, Αθήνα:Πατάκης.
- Treiber, H., Steinert, H. (2005), *Die Fabrikation des zuferlässigen Menschen. Über die "wahlverwandschaft" von Kloster-und Fabrikdisziplin*, Münster: Westfälisches Dampfboot.
- Bauman, Z. (2002), *Σπαταλημένες ζωές : οι απόβλητοι της νεωτερικότητας*, Αθήνα: Κατάρτι.
- Brown, W. (2017), *Η καταστροφή του Δήμου. Η λαθραία επανάσταση του νεοφιλελευθερισμού*, Αθήνα:Πατάκη.
- Γιανακόπουλος, Κ., Γιαντισιώτης, Γ. (2010), *Αμφισβητούμενοι χώροι στις πόλεις*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Βασιλειάδου, Δ., Γκότση, Γ.(επιμ.), (2020), *Ιστορίες σεξουαλικότητας*, Αθήνα:Θεμέλιο.
- Hardt, M., Negri, A. (2009), *Commonwealth*, Harvard University Press.
- Φουκώ, Μ. (1976), *Επιτήρηση και τιμωρία. Η γέννηση της φυλακής*, Αθήνα:Ηριδανός.
- Φουκώ, Μ. (2012), *Η γέννηση της κλινικής*, Αθήνα: Νήσος
- Foucault, M. (2012), *Η γέννηση της βιοπολιτικής. Παραδόσεις στο Κολλέγιο της Γαλλίας (1978-1979)*, Αθήνα:Πλέθρον.
- Merrien, F-X. (επιμ.) (1996), *Αντιμέτωποι με τη φτώχεια. Η Δύση και οι φτωχοί χθες και σήμερα*, Αθήνα:Κατάρτι.
- Κόκκινος, Γ. (2021), «Άζια» και «ανάζια» ζωή. Ευγονική, εκφυλισμός, βιοπολιτική:ο γιατρός στο ρόλο του κοινωνικού θεραπευτή και αναμορφωτή, Αθήνα.
- Paxton, H., (2013) «Η αναπαραγωγή ως πνευματικό έργο συγγένειας:Ορθοδοξία, εξωσωματική γονιμοποίηση και η ηθική οικονομία της μητρότητας στην Ελλάδα» στο Καντσά, Β. (επιμ.), *Η μητρότητα στην Ελλάδα. Σύγχρονες έρευνες στην ελληνική εθνογραφία*, Αθήνα.

- Σπυριδάκης, Μ. (2010), *Homo Precarius. Εμπειρίες ευαλωτότητας στην κρίση*, Αθήνα:Πεδίο.
- Λαντερί-Λόρα, Ζ. (1999), *Ιστορία της φρενολογίας*, Αθήνα:Εξάντας.
- Jahoda, M., Lazarsfeld, P.F., Zeisel, H. (2020), *Οι άνεργοι του Marienthal. Μια κοινωνιογραφική μελέτη για τις επιπτώσεις της μακροχρόνιας ανεργίας*, Αθήνα:Προπομπός.
- Connel, R.W. (2006), *Το κοινωνικό φύλο*, Θεσσαλονίκη:Επίκεντρο.
- Agamben, G. (22005), *Homo Sacer. Κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή*, Αθήνα:Scripta.
- Sennett, R. (2008), *Η κουλτούρα του νέου καπιταλισμού*, Αθήνα:Σαββάλας.
- Παναγιωτόπουλος, Ν. (2005), *Η οδύνη των ανέργων*, Αθήνα:Πολύτροπον.
- Strathern, M. (2008), «Τεχνητή ζωή», & Υποβοηθούμενη συγγένεια» & «Η συγγένεια ως επιχείρηση:Η δυνατότητα επιλογής του καταναλωτή και οι νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής», «Εταίροι και καταναλωτές», «Μια μερισμένη διαδικασία» στο Strathern, M., *Αναπαράγοντας το μέλλον. Ανθρωπολογία, συγγένεια και νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής*, Αθήνα:Ελληνικά Γράμματα.
- Ναυρίδης, Κ. (1995), *Κλινική κοινωνική ψυχολογία*, Αθήνα:Παπαζήσης.
- Μάτσα, Κ. (2012), *Το Αδύνατο Πένθος και η Κρύπτη: Ο τοξικομανής και ο θάνατος*, Αθήνα:Εκδόσεις Άγρα.
- Λας, Κ. (2007), *Λιμάνι σ' έναν άκαρδο κόσμο. Η οικογένεια υπό πολιορκία*, Θεσσαλονίκη:Νησίδες.
- Τζανάκης, Ε. (2008), *Πέραν του ασύλου. Η κοινοτική ψυχιατρική και το ζήτημα του υποκειμένου*, Αθήνα:Σνάψεις.
- Τζανάκης, Ε. (2012), *Ψυχική ασθένεια και σύγχρονες πρακτικές του εαυτού*, Αθήνα:Πεδίο.
- Αλεξιάς Γ., Τζανάκης Μ. & Χατζούλη Α. (2014), (επιμ.), *Σώμα υπό επιτήρηση. Ηθικές και πολιτικές συνδηλώσεις της ιατρικής τεχνολογίας και της κοινωνικής φροντίδας*, Αθήνα:Πεδίο.
- Αλεξιάς, Γ. (2006), *Κοινωνιολογία του σώματος*, Αθήνα:Ελληνικά Γράμματα.
- Πουλόπουλος, Χ. (2011). *Κοινωνική εργασία και εξαρτήσεις*. Αθήνα: Τόπος.
- Ζαφειρίδης, Φ. (2009), *Εξαρτήσεις και κοινωνία. Θεραπευτικές κοινότητες. Ομάδες Αυτοβοήθειας*, Αθήνα: Κέδρος.
- Κόκκινος, Γ. (2021), «Άζια» και «ανάζια» ζωή. *Ευγονική, εκφυλισμός, βιοπολιτική:ο γιατρός στο ρόλο του κοινωνικού θεραπευτή και αναμορφωτή*, Αθήνα.
- Paxton, H., (2013) «Η αναπαραγωγή ως πνευματικό έργο συγγένειας:Ορθοδοξία, εξωσωματική γονιμοποίηση και η ηθική οικονομία της μητρότητας στην Ελλάδα» στο Καντσά, Β. (επιμ.), *Η μητρότητα στην Ελλάδα. Σύγχρονες έρευνες στην ελληνική εθνογραφία*, Αθήνα.
- Marotzky, S. (2007), *Οικονομική ανθρωπολογία. Νέοι προσανατολισμοί*, Αθήνα: Σαββάλας.
- Καντζά, Β. (2013), *Η μητρότητα στο προσκήνιο. Σύγχρονες έρευνες στην ελληνική εθνογραφία*, Αθήνα:Αλεξάνδρεια.
- Μπλού, Ε. (1999), *Η δημιουργία της ελληνικής ψυχιατρικής*, Αθήνα:Εξάντας.
- Καλλινικάκη, Θ. (επιμ.) (2010), *Ποιοτικές μέθοδοι στην έρευνα της Κοινωνικής Εργασίας*, Αθήνα:Πεδίο.

- Καλλινικάκη, Θ. (2011), *Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της κοινωνικής εργασίας*, Αθήνα:Πεδίο.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

British Journal of Sociology

Capital and Class

American sociological review

European Journal of Political Economy

Θέσεις

European journal of social theory,

Sociology of education

American Journal of Sociology

Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie